

Fylkesmannen i Vest-Agder

Miljøvernnavdelingen

Saksbehandler: Bjørn Wattne Østerhus
Tlf.: 38 17 62 04

Deres ref.:
Vår ref.: 2011/1472

Vår dato: 18.06.2015
Arkivkode: 461.5

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Stødden - klage på vedtak om tillatelse til utfylling i sjø tas ikke til følge

Vi viser til tillatelse til utfylling i sjø datert 10.04.2015 og klage på vedtak om tillatelse til utfylling i sjø datert 25.05.2015 (alle sakens dokumenter er vedlagt).

Fylkesmannen tar ikke klagen til følge. Vi sender derfor klagen til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse. Klagen gis oppsettende virkning slik at tiltakshaver ikke kan gjennomføre utfylling i sjø inntil endelig klageavgjørelse foreligger, jf. forvaltningslovens § 42.

Sakens bakgrunn

Etter søknad 09.09.2014 ga Fylkesmannen i Vest-Agder tillatelse til utfylling i sjø ved Stødden i Kristiansand kommune 10.04.2015. Tiltakshaver søkte om utfylling i to delområder, hvorav det ble gitt tillatelse til delområde 1.

Det ble for begge delprosjektene søkt om utfylling i sjøen for å kunne utføre grunnarbeider i det henseende å tilrettelegge for videre utbygging. Det var ønskelig å kunne få tillatelse til begge prosjektene, slik at prosjekteier kan oppnå positive synergier med massebalanse, da det totalt sett er overskuddsmasser for eiendomsprosjektet av sprengstein som kan benyttes til utfylling for vei/parkering i henhold til gjeldene reguleringsplan for begge prosjektene.

For delprosjekt 1 ble det søkt det om utfylling i de samme tre delområdene som forrige søknad innsendt av AF Gruppen den 22.2.2011, til sammen 4 100 m². Beregnet massebehov for utfylling var 20 000 m³. Det skal benyttes ren sprengstein til utfyllingen. Fyllingsfronten er beregnet til 1:3. Dette gir et areal for fylling under sjøen på om lag 4 100 m².

Søknaden ble av Fylkesmannen sendt offentlige instanser samt Randesund bydelsråd 09.10.2014.

Vedtaket ble påklaget av Randesund Bydelsråd, Korsvikfjorden Velforening og grunneier Britt Gabrielsen 25.05.2015. Klagen ble videresendt til søker for uttalelse 27.05.2015. Søkers kommentarer til klagen, innsendt via advokat Helge Wigemyr, ble mottatt 09.06.2015.

Klagere er henholdsvis en sammenslutning av velforeninger i området, en velforening i området og en grunneier/nabo og har rettslig klageinteresse i denne sak. Klagefristen er overholdt, jf. forvaltningsloven § 29. Vi anser klagen som korrekt fremsatt, jf. forvaltningsloven § 32. Dette med en tilbakemelding til Korsvikfjorden Velforening om at protest/klage datert 28.04.2015 hadde mangler. Første del av klage fra de tre klagere ble mottatt 19.05.2015. Britt Gabrielsen har på forespørsel fått innvilget utvidet klagefrist til

25.05.2015. Protestbrevet fra Korsvikfjorden velforening datert 28.04.2015 hadde i henhold til forvaltningsloven mangler for å fremstå som en klage. Den 04.05.2015 fikk derfor Korsvikfjorden velforening en kort frist til 19.05.2015 for rettelse/utfylling, jf. forvaltningsloven § 32. Vi anser klagen datert 25.05.2015 for å være fremsatt innen riktig tid av klager Britt Gabrielsen. Samordning av klager datert 19.05.2015 er fremsatt innen riktig tid av Korsvikfjorden velforening.

Sett samlet er innholdet i disse klagene like og kun klagen datert 25.05.2015 kommenteres under *Fylkesmannens kommentarer til klagen*. Til klagen datert 19.05.2015 har vi følgende kommentarer:

- Flere punkter retter seg direkte mot utbygger og Kristiansand kommune.
- Faktum nr. 1: Randesund bydelsråd står på våre kopilister for innspill til søknad og vedtak om tillatelse til utfylling.
- Faktum nr. 2: retter seg mot tiltakshaver.
- Faktum nr. 3: retter seg mot tiltakshaver.
- Protest på Faveos miljøbeskrivelse og våre vurderinger bringer ingen nye momenter. Fylkesmannen mener at dokumentasjonen som ligger til grunn er tilstrekkelig for å vedta en utfylling.
- Manglende kontroll av informasjon: dette punktet ser vi ingen grunn til å kommentere.
- De to avsluttende punkter i brevet/klagen er omfattet av våre vurderinger under.

Fylkesmannens kommentarer til klagen

KLAGERETT

Klagers tekst:

Det vises til foreløpig klage fra Korsvikfjorden Velforening datert 19.5. og til ovennevnte sak og Innvilgelse av utvidet klagefrist for vedtak av 10.04.15 sendt i brev til Britt Gabrielsen datert 7.05.15, og oversender herved endelig klage på vedtaket. Eier av gnr.55 bnr 2/13 er nærmeste nabo til de eiendommer som søknaden omhandler og må anses som part i saken. Videre er Korsvikfjorden Velforening involvert i saken på nevnte eiers side og anser seg som part i saken. Dette er altså en felles klage fra eier av naboeiendom til tiltakshaver og velforeningen som ivaretar beboernes interesse i området. Det er vår klare oppfatning at utsettelsen av klagefrist gjelder begge parter.

Klagen på vedtaket om utfylling bygger på 2 grunnleggende årsaker:

- 1. Hverken hjemmelshaver til gnr55bnr 2/13, øvrige hjemmelshavere i området eller Korsvikfjorden Velforening har vært informert om at søknad om utfylling har vært til behandling hos Fylkesmannens miljøvernnavdeling fra sept. 2014 og har således ikke fått være en del av høringsprosessen. Dette medfører at vedtaket er fattet uten at vi har hatt mulighet til å imøtegå påstander i søknaden, ei heller korrigert Fylkesmannens grunnlag for tillatelsen. Klagerne har heller ikke blitt informert om at tillatelse er gitt til utfylling.*
- 2. Saksopplysninger som danner grunnlag for Fylkesmannens beslutninger etter vår mening på kritiske punkter direkte feilaktig, mangelfull og i noen tilfeller uten relevans. Klager vil presentere sine argumenter for disse 2 avgjørende innsigelsene i nevnte rekkefølge.*

Merknader fra søker:

Det vedtak som er påklaget er fattet i medhold av forurensningslovens § 11. De som er å anse som part i forhold til vedtaket har klagerett, jfr. forurensningslovens § 85, jfr. forvaltningslovens § 16, jfr. § 2.

Det sentrale spørsmål for å vurdere om klageparten i saken vil være om "saken direkte gjelder vedkommende".

Vi kan vanskelig se at saken direkte gjelder klagerne. Vurderingskriteriet for en slik søknad om utfylling i sjø er for det første de forurensningsmessige ulemper vurdert opp mot de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre, jfr. § 11, 5. ledd. Vi har vanskelig for å se at disse vurderingskriterier direkte angår klagerne.

Når det gjelder klagefrist er den utvidede klagefrist overholdt av Britt Gabrielsen. Vi kan ikke se at Korsvikfjorden Velforening har fått innvilget tilsvarende utvidet klagefrist og følgelig er klagen fra velforeningen for sent fremsatt.

Når det gjelder Randesund Bydelsråd er rådet ikke å anse som klager i h.h.t. klageskrivet av 25. mai 2015, rådet har kun gitt sin støtte til klageskrivet.

Miljøvernavdelingens kommentar:

Som nevnt over er klager nabo og har rettslig klageinteresse i denne sak. Klagefristen er overholdt, jf. forvaltningsloven § 29. Vi anser klagen som korrekt fremsatt, jf. forvaltningsloven § 32.

Vi mener at siden Randesund bydelsråd tydelig fremholder sin posisjon i området i klageskriv/protest datert 15.10.2013, med Korsvikfjorden Velforening omfattet, er velforeningen informert om både søknad og vedtak om tillatelse til utfylling. Begge disse brevene er sendt Randesund bydelsråd. Dersom disse brevene ikke er kommet frem, er dette beklagelig. Det er også gitt svar på spørsmål i e-post 29.07.2014 og 27.10.2014 (vedlagt). Av disse e-postene fremgår det at Randesund bydelsråd, med sine omfattede velforeninger, er informert om aktiviteten i Korsvikfjorden.

Når det gjelder utvidet klagefrist, er det kun Britt Gabrielsen som har fått det. Etter forvaltningsloven § 28 er det den som er part i saken eller annen med rettslig klageinteresse som kan klage. Rettslig klageinteresse er et diffust begrep, men omfatter nærmeste naboer. Videre er praksis i forurensningssaker liberal med hensyn til å gi organisasjoner klagerett. Uansett vil klagen som er datert 25.05.2015 behandles.

MANGLENDE INFORMASJON TILBERØRTE PARTER

Klagers tekst:

Søknad fra tiltakshaver om tillatelse til utfylling i sjø er datert 20. august 2014. Det søkes om utslippstillatelse for 2 delprosjekt- eiendommene GNR55, BNR9, 35, 42, 43 og GNR 56, BNR 294, 268.

I brev datert 9.10.2014 sender Fylkesmannens Miljøvernavdeling ut søknaden, med frist til 10.11.2014 for å komme med innspill og uttalelse. I mottatt kopi av brevet står Randesund Bydelsråd som mottaker av brevet. Ingen naboer er på adresselisten. Korsvikfjorden Velforening er ikke adressert.

Randesund Bydelsråd mottok aldri denne invitasjonen til å uttale seg om søknaden. Og naturlig nok fikk ingen naboer eller Korsvikfjorden Velforening dette brevet.

Randesund Bydelsråd, Korsvikfjorden Velforening og hjemmelshavere til naboeiendommer har ved flere tilfeller – både muntlig og skriftlig understreket viktigheten av å bli informert når søknad om utslipp ble mottatt av Fylkeskommunen. Eksempelvis har Steinar Langeland

på vegne av Randesund Bydelsråd den 21. oktober 2014 rettet direkte spørsmål til saksbehandler Bjørn Wattne Østerhus hos Fylkesmannens Miljøvernnavdeling, der Østerhus skriver i sitt svar (datert 27.10.14) « Vi tar til etterretning at RBR ønsker å bli informert om ulike saker som berører Korsvikfjorden.»

Vi kan altså fastslå at Fylkesmannen – midt i en høringsrunde som var sendt ut – ikke informerer om at høringen var i gang for akkurat det tilfelle RBR hadde bedt om informasjon om. I beste fall kan vi anse dette som en stor glipp fra saksbehandlerside. Men med tanke på den behandling som saken har fått i både kommunale og fylkeskommunale fora, ser vi et klart mønster hvor «bryssomme» beboere avspises og må selv aktivt søke, argumentere for å få tak i relevantinformasjon.

Anledningen til å uttale seg i forbindelse med denne runden, er således fraværende. Videre behandling av søknaden kunne fortsette hos Fylkesmannen uten at nærmiljøet hadde blitt informert og fått anledning til å uttale seg.

Fylkesmannen har så i brev datert 10.04.2015 i brev til tiltakshaver, gitt tillatelse til utfylling. Denne tillatelsen kommer heller ikke RBR, KVF eller eierne av naboeiendommene (ca 10) i hende. Ved en tilfældighet og i en annen sammenheng, blir tillatelsen kjent for hjemmelshaver til naboeiendommen. Dette avstedkom en umiddelbar reaksjon både fra fru Gabrielsen og fra Korsvikfjorden Velforening. I brev av 28. april 2015 klager Korsvikfjorden Velforening på saksbehandlingen.

Miljøvernnavdelingens kommentar:

Den e-posten som er sendt fra oss til Steinar Langeland 27.10.2014 konkluderer helt riktig med at Randesund bydelsråd skal bli informert. E-posten er sendt etter at søknaden er sendt på høring. Også det er riktig. Problemet er at vi har Randesund bydelsråd på listen over mottakere. Vi oppfatter derfor Randesund bydelsråd med tilhørende velforeninger som varslet. Søknaden og vedtak om tillatelse til utfylling er sendt avsender av protestskrivet datert 15.10.2013, Sven Johannessen per e-post. Digital oversendelse er en korrekt måte å oversende dokumentasjon på jf. forvaltningsloven § 15 a: *Et forvaltningsorgan kan benytte elektronisk kommunikasjon når det henvender seg til andre.*

NABOVARSLER

Klagers tekst:

Etter høringsfristen 10.11.14 ble det sendt ut ytterligere 2 nabovarsler der det i begge, helt generelt, ble vist til den omsøkte utfylling (dato for disse nabovarslene er 10.11.2014 og 23.12.14) på vegne av samme tiltakshaver. Flere naboer, Korsvikfjorden Velforening og Randesund Bydelsråd protesterte på disse nabovarsler på bakgrunn av manglende informasjon bla om utfyllingen det ble henvist til i 2 linje i teksten. Merknadene ble aldri besvart av tiltakshaver. Det faktum at vesentlig informasjon manglet, deriblant spørsmål om utfylling, resulterte i at Randesund Bydelsråd rettet flere konkrete spørsmål til kommunen både om utfylling og om tiltakshaver kunne behandle innbyggerne på en måte som umuliggjorde rimelige frister for tilsvarende. Igjen har forvaltningen hatt mulighet til å informere om aktuell utslippssøknad og behandlingen av utslippstillatelsen. Men man opplyste intet om at det nylig hadde funnet stedsaksbehandling/høring om ny utfyllingssøknad.

Om påviste informasjonsmangler og krav om ny nabovarsling, uttalte kommunen seg konkret 12.12.2014 slik: «Når søknaden er mottatt vil dere bli informert om videre saksgang og eventuelt om tiltaket er tilstrekkelig opplyst overfor naboer». Oversatt til norsk sier

kommunen at vi i kommunen ikke lenger gidder å høre på maset deres, og velger selv om informasjonen er tilstrekkelig.

Merknader fra søker:

Innledningsvis vil jeg påpeke at sak om tillatelse til utfylling etter forurensningsloven § 11 ikke skal nabovarsles etter det mønster som gjelder for saker etter plan- og bygningsloven, jfr. pb1. § 21-3 og SAK 10 § 5-2.

Forurensningsloven og forvaltningsloven som også gjelder for behandling av saker etter forurensningsloven, jfr. § 85, har ingen regler knyttet til varsling av naboer.

Varslingsplikten i saker som den som her er omhandlet er knyttet til partene, dvs, den som et vedtak retter seg mot eller direkte gjelder, jfr. forvaltningslovens § 2, pkt. e, jfr. § 16 og forurensningsforskriftens § 36-4.

All den tid tiltakshaver er av den oppfatning at klagerne ikke er part i saken, hadde de ikke krav på varsling.

Slik varsling fikk klagerne likevel ved søknad om utfylling ved at Randesund Bydelsråd har vært på kopilisten for høringsuttalelser og ved utsendelse av vedtak og på personsiden har det vært stor grad av identifikasjon mellom de som har opptrådt på vegne av Randesund Bydelsråd, Korsvikflorden Velforening og Britt Gabrielsen.

Det fremgår også at så vel Randesund Bydelsråd som Britt Gabrielsen har mottatt nabovarsel fra ansvarlig søker hvor det er ført opp som tiltak "utfylling i sjø".

Det skal også påpekes at det forelå tillatelse til utfylling samme område fra 2011 og at utfylling i sjø var en del av den reguleringsplan som ble undergitt en omfattende saksbehandling i kommunen og hvor klagerne var aktive aktører i høringsprosessen forut for planens godkjenning i bystyret i Kristiansand kommune.

Miljøvernavdelingens kommentar:

Dette forholdet kommenteres ikke fyldig i denne oversendelsen da de nabovarslene som klagerne viser til ikke er en del av vedtaket om tillatelse til utfylling. Det er imidlertid nevnt i klagen at disse nabovarslene har medført at naboer, Korsvikfjorden velforening og Randesund bydelsråd har fått informasjon om at det ligger en søknad om utfylling til behandling. Det er beklagelig at denne informasjonen ikke har medført at rette myndighet, Fylkesmannen, har blitt opplyst som riktig kontakt. Dette punktet kommenteres spesielt i klage/brev fra Korsvikfjorden velforening datert 19.05.2015. Det er nevnt i e-posten som er sendt fra oss til Steinar Langeland 27.10.2014 at det kun er Fylkesmannen som har myndighet til å gi tillatelse til utfylling.

KOMMENTARER TIL KLAGEFRIST OG DOKUMENTER

Klagers tekst:

Vi har de siste dagene kjempet en frenetisk kamp for å få tak i alle dokumentene i saken. Det har vært utvist stor grad av hjelpsomhet hos Fylkesmannen. Men på ett punkt har det sviktet: Vi har bedt om at kartet som skal dokumentere områdene for utfylling. Det har vi ikke klart å framskaffe. På grunn av seminar for de ansatte på avdelingen, var det ikke mulig å fremskaffe kartgrunnlaget nå før pinsehelgen. Det som ligger ved saken er ikke et kart som er korrekt i forhold til reguleringsplanen og har derfor ikke relevans. Sjefingeniør Egeland sier til vår representant at dette kan da umulig være så farlig, vi må da ha nok kart allerede til å uttale

oss. Vi nevner denne insidensen for igjen å understreke hvilke holdninger vi møter i forvaltningen. Dersom Fylkesmannen ikke kan dokumentere at de har hatt siste kartdata tilgjengelig, vil vi påstå at vedtaket er fattet på feil grunnlag (vedlegg 2 - kart som fulgte dokumentasjon av saken) Utfylling vises tillatt utenfor reg.plan 2014 (2steder).

I henhold til god saksbehandlingsskikk skal både kommunen og Fylkesmannen gi berørte parter konkret informasjon i god tid før klagefristen til Fylkesmannen gikk ut (april 2015) Kommunen har pr. 25.mai unnlatt å gi sine innbyggere avklarende informasjon.

Klager oppfatter at myndighetene, som er satt til å forvalte et lovverk og ivareta innbyggernes rettigheter, har feilet i sin informasjonsplikt. Vi krever derfor at Fylkesmannen i Vest-Agder trekker tilbake tillatelsen gitt i brev av 10.04.2015 inntil de innspillene som vi kommer med i klagens del 2 blir hensyntatt.

Vi krever oppsettende virkning.

Miljøvernavdelingens kommentar:

Alle sakens dokumenter ble oversendt Britt Gabrielsen 04.05.2015 per flere e-poster. Vi fikk en henvedelse 19.05.2015 om problemer med den ene fila som inneholder et kart. Vi har forsøkt å sende kartet det er snakk om flere ganger på ulike måter. Sakens dokumenter er sendt til Britt Gabrielsen som PDF filer. Alle dokumentene er sendt på samme måte i samme filformat. Når Britt Gabrielsen videresender kartet til oss for å forklare konkret hvilket kart det er snakk om, vises det korrekt på våre PCer samt iPad og iPhone. Hvorfor kartet ikke vises hos Britt Gabrielsen vites ikke, men det er i hvert fall med i bakgrunnsdokumentene til saksbehandlingen. Påstanden om at vedtaket er fattet på feil grunnlag faller således bort. Kartet det er snakk om, er et kart som vi har bedt søker sende for å vise utbredelsen av fyllingsfoten ved Støodden på sjøbunnen. Vi nevner i tillegg at saksbehandlingen har tatt lang tid hvorav mye må tilskrives at Fylkesmannen også har behandlet klage på reguleringsplanen. Det viser etter vår mening at vedtaket om tillatelse til utfylling er fattet på siste informasjon i saken.

Da vi ikke tar klagen til følge, trekker vi heller ikke tillatelsen tilbake som klagerne krever. Innspillene til klagens del 2 kommenteres under. Kravet om oppsettende virkning er imøtekommet. Det er normalt ved klager på vedtak som medfører irreversible inngrep.

SAKSOPPLYSNINGER

Klagers tekst:

Fylkesmannen saksnummer/referanse er 2011/1472. Dette er samme saksnummer som tidligere søknad- en tillatelse som ble gitt av Fylkesmannen i brev av 04.05.2011 for samme område. Begrunnelsen for tillatelsen fra 2011 er stort sett sammenfallende med den begrunnelse som er gitt i 2015. Det er derfor nærliggende å tro at Fylkesmannen ikke har satt seg inn i de argumenter, undersøkelser og dokumentasjoner som har blitt presentert i f m den nye reguleringsplanen for området. Fylkesmannen har heller ikke tatt hensyn til de omfattende utslippene som er gjort på MHWirths eiendom rett over fjorden.

Vi krever derfor at komplett dokumentasjonen blir vurdert på nytt av Fylkesmannen i f m utslipp til sjø.

Vi er sterkt imot at det fylles ut mer steinmasse i Korsvikfjorden. Ved MHWirth er utfyllingen gjort og skadene uopprettelige. I Fylkesmannens tilsagnsbrev, skriver man at det er fylt ut

200.000m³ siden midten av 1990. I de siste 3 årene har man fylt ut store mengder i fjorden. I januar 2015 ble det gitt tillatelse til ytterligere 75.000 m³. Her har vi erfart at alle tiltakene som skal hindre skade, har vært mislykket. Store skader er konstatert. Fylkesmannens påstand om at dette ikke har medført konsekvenser for naturmangfoldet, er positivt feil. Føre-var prinsippet, jf naturmangfoldlovens pgr. 9 må få virkning på Fylkesmannens vedtak.

Naboer skal tas langt mer hensyn til slik som spesielt presisert både i reguleringsplanen datert 08.2.1973 og i brev fra Klima- og Miljødepartementet datert 30.10.13 som svar til kommunens varsel om igangsetting av planprosess for Stødden.

Vi har belegg for å hevde at hverken Multiconsult eller AF Decom har gjort en grundig nok jobb i forbindelse med sårbarhetsundersøkelsen knyttet til området på Stødden, land og sjø

Merknader fra søker:

Vi vil anføre at Fylkesmannens vedtak bygger på en grundig vurdering av de vurderingskriterier som skal legges til grunn for vurderingen etter forurensningslovens § 11, 5. ledd.

De forhold som klagerne påberoper under pkt. 2 i klagen er dels et innspill for å få en "omkamp" vedr. behandlingen av reguleringsplanen. Videre er det i hovedsak en gjentakelse av forhold som kom frem i høringsrunden, herunder opplysninger fremkommet i rapporten "Kartlegging av verdifulle marine naturtyper i indre Korsvikfjorden" utarbeidet av Naturvernforbundet.

Denne rapport inngikk i Fylkesmannens vurderingsgrunnlag, jfr. vedtaket på side 3, nest siste avsnitt.

Ut fra ovenstående må det kunne konkluderes med at det ikke er fremkommet nye opplysninger av betydning i klagen som ikke var kjent for Fylkesmannen da vedtaket av 10.04.2015 ble fattet.

Ut fra ovenstående vil jeg på vegne av søker/tiltakshaver anmode Fylkesmannen om å opprettholde det vedtak som er fattet.

Miljøvernavdelingens kommentar:

Vedtaket om tillatelse til utfylling gitt 10.04.2015 viser tydelig at det ligger en vurdering etter naturmangfoldloven som ikke er gjort i vedtaket om tillatelse til utfylling gitt 04.05.2011. I førstnevnte vedtak går det klart frem at rapporten *Kartlegging av verdifulle marine naturtyper i indre Korsvikfjorden*, utarbeidet av Naturvernforbundet, inngår som en del av kunnskapsgrunnlaget.

Når det gjelder utfyllinger gjort utenfor MH Wirth sin eiendom, er vi usikre på hvilke skader det er snakk om. Så langt vi kjenner til har det ikke skjedd skader. Dersom utfylling av stein i sjø anses som en skade, er vi kjent med det. En tillatelse etter forurensningsloven er i utgangspunktet en tillatelse til å forurense som er gitt, men med vilkår. De tiltakene som ble satt her er etter vårt syn vellykkede (se vedlagt bilde av siltskjørtets funksjon fra utfylling). Vi kjenner ikke til det motsatte og undrer oss over at alle disse tiltakene skulle være mislykkede.

BIOLOGISK MANGFOLD

Klagers tekst:

Konsulentfirmaene har- på merkværdig vis- unnlatt å gjøre undersøkelser av tang og tarebeltet og kun vist til forurenset sjøbunn ved båthavnen, Korsvik Marina, og ved et område herfra og vestover mot Stødden.

Undersøkelsen sier ikke noe om tang og tarebeltet og gyteplasser for ål og torsk. Slike gyteplasser består av marine vekster av typen rødtang, sukkertare og ålegress: Disse vekstene er vernet. Ved utfylling av flere titusen kubikkmeter med steinmasse, vil flere disse gyteplassene gå tapt. Dette er ikke bærekraftig miljøpolitikk! Vi må ikke la dette skje i miljøbyen Kristiansand!

Når utfylling av steinmasse skjer, virvles sjøbunnen opp og silt og leirpartikler kan spre seg flere hundremeter utover i fjorden. Slik får man en avsetning på marin vegetasjonen som igjen betyr at yngel og fisk ikke kan leve der. Av ca. 15 gyteplasser, er det kun 6-7 igjen. (Ref. Naturvernforbundets undersøkelser.

Selv om Fylkesmannen i sitt vedtak har tatt inn krav som sikring og tiltak, har erfaringer vist at dette ikke er tilstrekkelig for å hindre forurensing ved mudring og utfylling i sjø. Senest konstaterer vi at tiltakene har vært helt mislykket for utfylling på MH Wirths anlegg.

En omfattende utfylling i området ved Stødden er en direkte trussel for disse habitatgruppene og for det fremtidige fiske i fjorden. Korsvikfjorden har i alle år vært rik på ulike fiskeslag- i alt er 52 arter dokumentert (ved Sigmund Korsvik/Sverre Andreassen). Fra de som er faste fiskere i Korsvikfjorden blir det oppgitt at den lokale torskestammen er sterkt redusert de siste årene. Det er liten tvil om at dette henger sammen med gamle og nye utfyllinger der MH Wirth er etablert i dag.

Fylkesmannen har i sin saksbehandling vist til at foretatt vurderinger (§§9-12) er basert på kjent informasjon, men som vi konstaterer ikke er oppdatert. Loven slår fast at forvaltningstiltak skal iverksettes når det « foreligger risiko for irreversibel skade på naturmangfoldet».

Naturvernforbundet marinbiolog som utførte de detaljerte fotograferingene i 2013 har konkludert helt motsatt av fylkesmannen. Naturvernforbundets rapport fra sept. 2013 påviser en rekke eksempler på alvorlige irreversible miljøskader hvis det fylles ut ytterligere 40.000 kubikk på Stødden og på Knarrevik. Fylkesmannen henviser til Naturbasen og konkluderer med at marinbiologisk mangfold ikke trues av en utfyllingstillatelse. Vi konstaterer at Naturbasen ikke har noe dokumentasjon fra Korsvikfjorden, da den ikke er klarlagt i denne forbindelse. Man har kartlagt ytre del av fjorden, men ikke innover i fjorden. Dette er mangelfullt opplyst i søknaden.

Generelt vil vi påstå at Fylkesmannen i sitt vedtak er defensiv i forhold til miljøutfordringen som Fylkesmannen selv vurderer som kritisk i denne saken. Beslutning om at tillatelse skal gis, er forankret i utbyggers krav og ønsker- og ser helt bort fra de ulemper og den risiko dette arbeidet har for beboere langs fjorden og for brukerne av fjorden. Konsekvensen er at det marinbiologiske mangfoldet i fjorden ødelegges for framtiden.

Miljøvernavdelingens kommentar:

Påstanden om at tiltak ved utfylling utenfor MH Wirth sin eiendom er helt mislykkede er kommentert ovenfor. Det at kun 6 – 7 av totalt 15 gyteplasser fremdeles er intakte, finner vi ikke beskrevet noe sted. I vårt arkiv finnes ikke noen beskrivelse av

naturmangfold/gyteplasser i eldre utfyllinger på østsiden av Korsvikfjorden. Fyllingsfoten ved utfylling på Stødden er det i tillatelsen satt en grense for. På den måten vil ingen lokaliteter med ålegress bli direkte berørt, mens et sukkertarebelte blir berørt. Naturvernforbundets rapport viser også en registrering med stiplede linje som blir direkte berørt av utfyllingen, men det fremgår ikke noen informasjon om denne registreringen. Delprosjekt 2, båthavnen syd for Stødden er det ikke gitt tillatelse til. Denne utfyllingen behandles som en separat utfyllingssøknad. Ved en eventuell utfylling ved båthavnen vil en ålegresslokalitet dekkes til.

I søknaden om utfylling oppgir søker at det ikke er foretatt ytterligere vurdering av naturmangfoldet enn den som Naturvernforbundet har gjort (*Kartlegging av verdifulle marine naturtyper i indre Korsvikfjorden*).

Nedslamming av marine naturtyper er en fare ved utfylling av steinmasse i sjø. Ved å ha et godt forankret siltskjørt, reduseres imidlertid sannsynligheten for at nedslamming skjer. Siltskjørt er en mye brukt måte å redusere partikkelflukkt til omliggende områder. Det er imidlertid viktig at tiltakshavere sjekker forankring ofte og at tilstanden på siltskjørtet er god.

Påstanden om at den lokale torskestammen er sterkt redusert de siste årene, og at dette skal henge sammen med gamle og nye utfyllinger der MH Wirth er etablert i dag, kan vi ikke kommentere. Hva eldre utfyllinger kan ha dekket til, har vi ikke funnet noe dokumentasjon på. De nyeste utfyllingene er delvis lagt på steinbunn. Mye tyder på at denne steinbunnen er eldre utfyllinger.

EIENDOMMER

Klagers tekst:

I søknaden fra tiltakshaver datert 20.08.2014 er det opplyst at delprosjekt 1 handler om GNR.55 BNR 9,35,42,43. I tillatelsen til utfylling i brev fra Fylkesmannen datert 10.04.2015 har det blitt oppgitt Ytterligere et bruksnummer, nemlig GNR 55 BNR 41. Vi ønsker å få avklart om dette har vært klart i høringsdokumentet eller om dette er bare et tillegg som har kommet inn i siste liten. Dette stiller krav til enda større overvåkenhet om informasjonsplikt for saksbehandler. Vi påstår at Fylkesmannen i sitt vedtak bryter Naturmangfoldlovens pgr. 9,10 og 11.

Miljøvernavdelingens kommentar:

De gårds- og bruksnummer som det er vist til i vedtak om tillatelse til utfylling er de eiendommene vi mener kan bli direkte berørt av utfyllingen. I søknaden oppgis flere eiendommer enn de med bruksnumre 9, 35, 42 og 43 å kunne bli berørt. Også bruksnummer 41 oppgis her. Bruksnumrene 34 og 6 er utelatt av oss da de ligger forholdsvis langt fra sjøen hvor utfyllingen skal skje. Det samme er tilfellet for bruksnumrene 29 og 40 som også er oppgitt i søknaden å kunne bli berørt. Hvorvidt søker her har omfattet eiendommer som blir berørt av arbeider på land vites ikke, men det kan tyde på det.

Siste setning om brudd på naturmangfoldloven er kommentert delvis ovenfor. Men vi mener både § 9 om føre-var-prinsippet, § 10 om økosystem og samlet belastning og § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver er ivarettatt i vedtaket om tillatelse til utfylling. Dette er beskrevet i vårt vedtak.

KONKLUSJON

Klagers tekst:

Vi mener man har godkjent utslipp av steinmasser ved Stødden på feil grunnlag. Det er sett bort i fra det marinbiologiske mangfoldet og vernede arter i dette området av fjorden. Slike undersøkelser er påbudt, men ikke utført.

Faktainformasjon på utfyllingsvolumer og på miljøkonsekvenser av utfyllinger anses å ha vesentlige mangler.

2 private utbyggeres informasjon og interesser har fått dominere i alle ledd av denne planprosessen og gir et etterlatt inntrykk av en ubalansert saksbehandling på grensen til tjenestefeil.

Vi retter derfor følgende krav til ny saksbehandling:

Vernede arter gis særlig beskyttelse. Ålegress, rødtang og sukkertare er påvist flere steder ved Stødden (se rapporten fra Schulze, vedlegg 1) og dokumentarisk film på denne linkadressen:

<https://www.youtube.com/watch?v=mPa5GBSVn-U&feature=youtu.be>

Sitat fra marinbiolog Per Erik Schulze:

«Søknad og konsekvensutredning er klart mangelfull og feil hva gjelder naturtypene og fjordens rolle som oppvekstområde for fisk.» (se rapporten fra Schulze, vedlegg 1)

For å berge gyteområdene og torskebestanden i Korsvikfjorden, må utfylling av ytterligere steinmasser stanses!

Fylkesmannens utelatelse av utslippstillatelse for regulert båthavn er positiv og vi håper at dette ikke medfører et prosessuelt triks for å få en tillatelse uten innbyggernes kjennskap.

Det er vår klare oppfatning at saksbehandlingen av reguleringsplanen for Stødden har vært preget av en forutinntatt innstilling. Vi stiller oss undrende til saksbehandlingen, kommunikasjonen og manglende vilje til å informere alle berørte parter. Det etterlatte inntrykket er at saken har vært avgjort på tiltakshavers premisser fra dag 1. Dette gjelder på alle forvaltningsnivåer. Man benytter seg av en sirkelargumentasjon og henviser til andre forvaltningsnivåers konklusjoner – uten å vurdere korrekthet eller dokumentasjon tidligere beslutninger er fattet på bakgrunn av.

I og med at klager har hatt en svært begrenset periode til å utarbeide klagen, påberoper vi oss retten til å ettersende dokumentasjon som måte framkommer etter at søknaden er avsendt.

Miljøvernavdelingens kommentar:

Det er i konklusjonen en innblanding av reguleringsplanprosessen. Reguleringsplanen er vedtatt av Kristiansand kommune som planmyndighet. Vi har i denne klageavgjørelsen ingen kommentarer til kommunens saksbehandling.

Naturvernforbundets rapport Kartlegging av verdifulle marine naturtyper i indre Korsvikfjorden forelå på søknadstidspunktet og er brukt i vår saksbehandling. På grunnlag av denne er utstrekningen av utfylling ved Stødden begrenset. Den dokumentasjonen som Randesund bydelsråd, med Korsvikfjorden velforening, har skaffet til veie er i høy grad omfattet av vårt vedtak om tillatelse til utfylling. Vi er klar over at ålegress er en viktig naturtype. Verken ålegress eller sukkertare står oppført på Norsk rødliste, men som livskraftig. De er heller ikke per i dag utvalgte naturtyper med det strengere vernet de da får. Ålegress er en svært viktig naturtype og inndeles i tre kategorier. De lokalitetene som er

funnet i Korsvikfjorden er mest sannsynlig lokalt viktige, men er ikke kategorisert av sentral myndighet.

Det at båthavnen er utelatt fra vedtaket om tillatelse til utfylling ved Stødden, vil ikke si at saken ikke blir tatt opp til behandling. Søknaden om utfylling har to delprosjekter, hvorav utfylling vedbåthavna er omfattet som delprosjekt 2.

Vurderingene som er gjort i vårt vedtak om tillatelse til utfylling ved Stødden bygger i hovedsak på to ting. Det ene er naturmangfoldet som er diskutert i flere avsnitt over. Det andre er forurensning. Vi har forutsatt at det mudres bort forurenset sjøbunn før en utfylling skjer i to delområder. Nå er imidlertid mudring og utfylling vanskelig i det østligste delområdet da Norsk maritimt museum uttaler at de to vrakene som er funnet her er fredet etter kulturminneloven. Det må søkes om dispensasjon etter kulturminneloven før tiltak kan gjøres i dette området.

Konklusjon

Vi kan ikke se at det har kommet frem nye momenter som tilsier at vedtaket skal endres. Dette begrunnes med det vi i dag vet om området og de innspill som er fremkommet.

Fylkesmannens beslutning

Klagen tas ikke til følge og sendes derfor til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Fylkesmannen har gjennomgått saken og mener at klagen skal gis oppsettende virkning. Klager har bedt om oppsettende virkning. Denne beslutning er ikke et enkeltvedtak som krever begrunnelse, og kan heller ikke påklages.

Klagere anses orientert om saken ved kopi av dette brev.

Med hilsen

Thore Egeland (e.f.)
sjefingeniør

Bjørn Wattne Østerhus
senioringeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.

Vedlegg:

- Sakens dokumenter
- Protestskriv fra Randesund bydelsråd
- Utskrift av e-poster
- Rapport med bilde fra utfylling ved MH Wirth

Kopi uten vedlegg til:

Stødden Utvikling AS
Kristiansand kommune
Britt Gabrielsen
Randesund bydelsråd

Vestre Strandgate 27 4611 KRISTIANSAND S
Postboks 417 Lund 4604 Kristiansand S

Korsvikfjorden Velforening